

Düzenli Orduya Geçiş

Mondros'tan sonra ordu dağıtıldığı için halk, kendi kurtuluşunu **Kuvâ-yı Millîye** güçleri oluşturarak yapmıştır. Düzenli ordu kuruluncaya kadar bu birlikler, düşmanı oyalasa da işgalleri durduramıyordu. Gediz'de yapılan taarruzda başarısız olunması, düzenli orduya geçişi hızlandırdı.

Düzenli Orduya Geçişin Nedenleri

- » Kuvâ-yı Millîye birliklerinin düşmana zarar verse de düşmanı ülkeden atmada yetersiz kalması
- » Bazı Kuvâ-yı Millîye birliklerinin merkezden gelen emirleri dinlememesi, başına buyruk hareketlerde bulunması
- » Kuvâ-yı Millîye liderlerinden bazılarının TBMM'ye karşı ayaklanarak kanun dışı yollara başvurmaları ve bu durumun halkta endişe uyandırması
- » Bazı Kuvâ-yı Millîye birliklerinin ihtiyaçlarını karşılamak için halka baskılar yapmaları

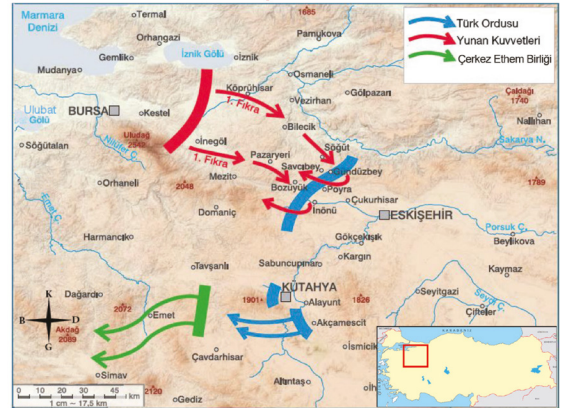
Görsel 1: Mustafa Kemal Paşa düzenli orduyu denetlerken

I. İNÖNÜ MUHAREBESİ (6-10 Ocak 1921)

Bu savaştan önce Ethem Bey ayaklanmıştır. Yunanlar bu fırsattan yararlanarak saldırmıştır. İsmet Paşa'nın komutasındaki Türk ordusu ile Yunanlar arasında yapılan savaşı Türk ordusu kazandı.

Savaşın Sonuçları

- » TBMM'nin kurduğu ordunun ilk askerî başarısıdır.
- » Düzenli orduya ve TBMM'ye olan güven arttı.
- » Ethem Bey ayaklanması bastırıldı.
- » İsmet Paşa, "generallik" rütbesine yükseltildi.
- » Teşkilat-ı Esasiye (1921 Anayasası) kabul edildi.
- » Afganistan ile dostluk antlaşması imzalandı.
- » Londra Konferansı düzenlendi.
- » İstiklal Marşı kabul edildi.
- » Moskova Antlaşması imzalandı.

Harita 1: I. İnönü Muharebesi'nin yapıldığı alanı gösteren harita

Teşkilat-ı Esasi (20 Ocak 1921)

- » Türkiye'nin ilk anayasasıdır.
- » Halk egemenliğini esas alarak TBMM'ni tek yetkili güç olarak belirlemiştir.
- » Millî egemenlik, kuvvetler birliği ve meclis hükümeti sistemini benimsemiştir.
- » 1924 Anayasası ile yürürlükten kaldırılmıştır.

İstiklal Marşının Kabulü (12 Mart 1921)

- » İstiklal Marşı'nın yazılma amacı, savaşta orduya ve halka moral vermektir.
- » TBMM'nin İstiklal Marşı ve anayasa hazırlaması, bir devlet gibi hareket ettiğini gösterir.
- » Mehmet Âkif (Ersoy) tarafından yazılmıştır.

LONDRA KONFERANSI

- » İtilaf Devletleri Yunanlara zaman kazandırmak ve Sevr'i TBMM'ye kabul ettirmek için bu konferansı düzenlediler.
 - İlk önce sadece Osmanlı Hükûmeti davet edildi.
 - İtalya'nın ara buluculuğu ve TBMM'nin kararlılığı ile Ankara Hükûmeti de davet edildi.
- » İtilaf Devletleri'nin hem Ankara'yı hem İstanbul'u çağırmasının nedeni, iki gücü birbirine düşürüp Sevr'i kabul ettirmektir.

Sonuç alınmayacağını bilmemize rağmen katılma nedenimiz:

- » Barışçıl olduğumuzu dünyaya göstermek
- » Misakımillî'yi dünyaya duyurmak

MOSKOVA ANTLAŞMASI (16 MART 1921)

- » TBMM ile Sovyet Rusya arasında imzalanmıştır.
- » Osmanlı ile Çarlık Rusya arasında imzalanan antlaşmalar geçersiz sayılacaktır.
- » Taraflardan birinin tanımadığı antlaşmayı diğeri de tanımayacaktır.
- » Sevr'i reddeden ve Misakımillî'yi kabul eden ilk Avrupalı devlet Sovyet Rusya olacaktır.
 - İki devlet dış politikada birlikte hareket etme kararı almıştır.
- » Sovyet Rusya kapitülasyon haklarından vazgeçecektir.
 - Ekonomik bağımsızlık vurgusu yapılmıştır.
- » Sovyet Rusya, TBMM'ye silah ve para yardımı yapacaktır.
- » Batum, Gürcistan'a verilecektir.
 - Misakımillî'den ilk taviz verilmiştir.

TÜRK-AFGAN DOSTLUK ANTLAŞMASI (1 MART 1921)

- » I. İnönü Savaşı sonrası imzalanan antlaşmaya göre; Büyük Millet Meclisi Hükûmeti, Afganistan'ın bağımsızlığını tanımıştır.
- » Taraflardan biri saldırıya uğrarsa diğeri öbürüne yardım edecektir.
- » Büyük Millet Meclisi Hükûmeti, Afganistan'a kültürel açıdan yardım etmeyi, subay ve öğretmen göndermeyi garanti etmiştir.
- » Meclisin Afganistan'a öğretmen göndermesi eğitim ve kültürel, subay göndermesi askerî, antlaşma imzalaması siyasi açıdan iki ülke arasındaki ilişkileri geliştirmiştir.

NOT

Misakımillî'yi tanıyan ilk Müslüman ülke Afganistan'dır.

II. İNÖNÜ MUHAREBESİ (23 MART-1 NİSAN 1921)

- » Londra Konferansı'nda umduğunu bulamayan Yunanlar tekrar saldırıya geçti.
- » İsmet Paşa komutasındaki Türk ordusu ile Yunanlar arasında yapılan savaşı Türk ordusu kazandı.
- » TBMM'ye ve düzenli orduya güven arttı.
- » Mustafa Kemal, İsmet Paşa'ya bir telgraf çekerek "Siz orada sadece düşmanı değil, milletin makûs (kötü) giden talihini de yendiniz." sözünü söylemişti.
- » İtalya ve Fransa, Anadolu'yu terk etme hazırlığına başladı.
- » Bu savaştan sonra ordumuz Aslıhanlar ve Dumlupınar'da Yunanlılara saldırılar düzenledi ancak başarısız oldu.

Harita 2: II. İnönü Muharebesi'nin yapıldığı alanı gösteren harita

KÜTAHYA-ESKİŞEHİR MUHAREBELERİ (10-24 TEMMUZ 1921)

- » Türk kuvvetleri ile Yunan kuvvetleri arasında yapılan bu muharebeleri Yunanlılar kazandı.
- » Daha fazla kayıp verilmemesi için ordumuz, Mustafa Kemal'in emriyle Sakarya Nehri'nin doğusuna çekildi.
- » Afyon, Kütahya ve Eskişehir kaybedildi.
- » Yenilgiden Mustafa Kemal sorumlu tutuldu.
- » Asker kaçakları arttı ve orduya güven azaldı.
- » Meclisin Kayseri'ye taşınması gündeme geldi.
- » Mustafa Kemal sorumluluğu üstlenmek ve daha hızlı karar almak için TBMM'nin yasama ve yürütme yetkilerini almak istedi.
- » Çıkarılan Başkomutanlık Yasası ile meclisin bütün yetkileri üç aylığına Mustafa Kemal'e devredildi.
- » Başkomutan olan Mustafa Kemal, askerlik mesleğine geri dönmüştür.
- » Başkomutan Mustafa Kemal, Sakarya Savaşı öncesinde ordunun ihtiyaçlarını halktan karşılamak için Tekâlif-i Millîye Emirleri'ni yayımlamıştır.